

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Systemy prawne – unijny i krajowy>**Krajowe systemy wymiaru sprawliwości** Kohtukorraldus liikmesriikides

Belgia

Siit leiate ülevaate kohtute korraldusest.

Kohtukorraldus – kohtusüsteem

Belgia õigussüsteem on tsiviilõiguslik **süsteem, mis sisaldab** kohtunike poolt kodifitseeritavate, kohaldatavate ja tõlgendatavate eeskirjade kogumit.

Belgias kuulub kohtukorraldus **vaid föderaalse tasandi pädevusse**.

Põhimõtted

Enne ülevaate andmist Belgia kohtukorraldusest tuleks meenutada mõningaid kohtukorralduse riigioiguslikke ja üldisi põhimõtteid.

Lisaks seadusandlikule võimule ja täidesaatvale võimule kehtestati põhiseadusega kohtuvõim, mida teostavad kohtud. Seega moodustavad kohtud **koos** teiste põhiseaduslike volitustega iseseisva võimu.

Kohtute ülesanne on lahendada kohtuasju. Seepärast kohaldab kohus seadust: Kohtuvõimu ülesandeks on mõista kohut. Seega kohaldab ta õigust: ta lahendab tsiviilvaidlusi ja kohaldab kriminaalõigust isikute suhtes, kes on toime pannud õigusrikkumise. Eristatakse kohtuametnikke (madalama ja kõrgema astme kohtute kohtunikud) ja prokuratuuri ametnikke (prokuratuur või riigiprokuratuur).

Põhiseaduse artiklite 144 ja 145 kohaselt kuuluvad tsiviilõiguslikke õigusi puudutavad vaidlused eranditult kohtute pädevusse ja need, mille ese on poliitilised õigused, kuuluvad kohtute pädevusse, välja arvatud seaduses sätestatud erandid.

Kõik kohtud ja kõik kohtuvaidluse osas tehtavad otsused peavad põhinema seadusel. Erakorralisi komisjone või tribunale ei või moodustada ühegi nime all vastavalt põhiseaduse artiklile 146.

Kohtuistungid on avalikud, välja arvatud juhul, kui selline avalikkus võib ohustada avalikku korda või moraali, sellisel juhul kuulutab kohus selle kohtuotsusega välja (põhiseaduse artikli 148 lõige 1). Kohtuistungite avalikkuse põhimõte võimaldab muu hulgas tagada õigusemõistmise läbipaistvust.

Kõik kohtuotsused peavad **olema** põhjendatud. Kohtuotsus kuulutatakse välja avalikul istungil (põhiseaduse artikkel 149). Põhiseaduses ja kohtuseadustiku artiklis 780 sätestatud kohtuotsuse põhjendamise kohustus tähendab, et kohtunik peab lähtuma poolte selgitustes esitatud faktidest ja õiguslikest asjaoludest. Põhjendus peab olema ammendav, selge, täpne ja asjakohane. Kohtuotsuste põhjendamise nõue, samuti kui kohtuniku sõltumatuse nõue kaitsevad kostjat kohtuniku omavoli eest ja võimaldavad põhjendusest tulenevalt algatada menetlust apellatsiooni- või kassatsioonikohtus.

Nii **kohtunike sõltumatus oma õiguslike ülesannete täitmisel kui prokuratuuri sõltumatus juurdluste ja jälitustegevuse läbiviimisel, sealjuures ka pädeva ministri õigus algatada jälitustegevust ja anda sunniiselooga korraldusi kriminaalpoliitika, sealhulgas juurdlus- ja jälituspoliitika alal, tulenevad põhiseaduse artikli 151 lõikes 1 sätestatust.**

Selle sätte lõike 4 kohaselt nimetab kuningas **rahukohtunikud, kohtute kohtunikud, kohtute nõunikud ja kassatsioonikohtu kohtunikud ametisse** seaduses sätestatud tingimustel ja viisil.

Kohtunik nimetatakse ametisse eluajaks. Kohtunikud jäävad pensionile seadusega sätestatud vanuses ning saavad seadusega ette nähtud pensioni.

Kohtuniku töökohalt vabastamine või tema volituste peatamine saab toimuda üksnes kohtuotsuse alusel. Kohtuniku üleviimine saab toimuda ainult uue kohtuniku nimetamisel ja üleviidava kohtuniku nõusolekul (põhiseaduse artikkel 152). Ka kohtute juures töötavate prokuratuuri ametnike nimetamise ja tagasikutsumise õigus on üksnes kuningal (põhiseaduse artikkel 153).

Õiguskorraldusega seotud isikute erioigused ja -kohustused on sätestatud seadusega (põhiseaduse artikkel 154).

Lisaks sellele ei või kohtunik võtta vastu ühtegi töölepingu alusel täidetavate funktsioonide juhtimist, välja arvatud juhul, kui ta täidab neid ülesandeid tasuta ning puuduvad seadusega sätestatud konfliktid asjaolud (põhiseaduse artikkel 155).

Kohtu liik

Belgias on viis suurt kohtualluvuse piirkonda ehk **viis apellatsioonikohtu** piirkonda: Brüssel, Liege, Mons, Gent ja Antwerpen.

Need piirkonnad on jagatud kohturingkondadeks, millest igaüks **on üks esimese astme kohus**. Riigis on 12 kohturingkonda. Brüsseli kohtupiirkonnas on kaks esimese astme kohut, millest üks on hollandikeelne ja teine prantsusekeelne.

Lisaks on **kohtupiirkondades 9 töökohut ja 9 äriühingukohut**.

Ringkonnad on omakorda jagatud kohtukantoniteks (kanton judiciaire/gerechtelijk kanton), millest igaühel **on tsiviilkohtukohus (justice de paix/vredegrerecht)**.

Kogu Belgia territooriumil on 187 kohtukantonit.

Kõigis kümnes provintsis, samuti pealinn Brüsseli **halduspiirkonnas on üks vandekohus**. Vandekohus ei ole alaline kohus. See moodustatakse iga kord, kui süüdistatavad tema ette saadetakse.

Õigusrikkumise iseloomu ja raskusastme, konflikti olemuse ja asjaomaste summade suuruse põhjal määratakse, **millist liiki kohtu** poole tuleb pöörduda.

Teatavatel juhtudel sõltub vaidluse iseloomust, millise kohtu poole tuleb pöörduda. Seega on rahukohtul pädevus lahendada naabruskonnaga seotud vaidlusi ja esimese astme kohus on pädev lahendama abielulahutusega seotud asju. Muudel juhtudel on kriteeriumiks poolte staatus. Põhimõtteliselt on ärikohus erikohus, mis võtab arvesse ettevõtjatevahelisi vaidlusi.

Kui pädeva kohtu liik on kindlaks määratud, peab määrama **koha**, kus kohtuasi tuleb läbi vaadata.

Tsiviilasjades võib hagi esitada kostja elukohajärgsele kohtule või selle koha kohtule, kus vaidlusalused kohustused tekkisid või kus need tuleks täita.

Kriminaalasjades on pädevad ka selle koha kohus, kus õigusrikkumine toime pandi, kahtlusaluse elukohajärgne kohus ja selle koha kohus, kus kahtlusaluse võib leida. Juriidiliste isikute puhul pöördatakse asjaomase juriidilise isiku registrijärgse asukoha ja tema tegevuskohajärgse kohtu poole.

Kohtud ja nende hierarhia:

Kohtukorralduse kohaselt on kohtutel kindel hierarhia. Kohtute struktuur on järgmine:

4	KASSATSIOONIKOHUS		
3	Apellatsioonikohtud	Töökohtud	Istumiskursused
2	Esimese astme kohus	Töökohtud	Äriühingukohtud
1	Rahukohtunikud	Politseikohtud	

Tavakohtute otsused on prantsuse keeles „jugements“. Apellatsioonikohtute, töökohtute, vandekohtute ja kassatsioonikohtute otsused kannavad prantsuskeelset nimetust „arrêts“.

Tsiviilmenetluses käsitletakse peamiselt nii füüsiliste kui ka juriidiliste isikute vahelisi eraõiguslikke vaidlusi.

Kriminaalmenetluse eesmärk on määrata õigusrikkumiste toimepanijatele seadusega ettenähtud karistusi (vangistus, tökohustus, trahv jne).

Mõnikord ei ole üks pooltest kohtu otsusega nõus. Mitu **õiguskaitsevahendit** võimaldavad kohtuasja pooltel või mõnel juhul kolmandatel isikutel saada uue otsuse kohtuasjas, mille kohta kohus on juba otsuse teinud. Õiguskaitsevahendid jagunevad kahte kategooriasse: tavalised ja erandlikud edasikaebamise viisid.

On kaks **tavalist õiguskaitsevahendit**: vastulause ja apellatsioonkaebus.

Vastuväide**võimaldab** tagaselja süüdi mõistetud süüdistataval kohtuotsuse vaidlustada. Sellisel juhul peab otsuse teinud kohus asja uuesti arutama.

Välja arvatud piiratud arvul juhtudel, kui see ei ole võimalik, on kõikidel asjaomastel pooltel õigus esitada **edasikaebus**. Nii süüdimõistetul, tsiviilhagejal, hageja poolel kui ka kostja poolel, samuti prokuröril on võimalus lasta kohtuasi teist korda läbi vaadata. Edasikaebuse vaatab alati läbi esimese otsuse teinud kohtust kõrgem kohus.

Järgmises tabelis esitatakse **ülevaade edasikaebusi käsitlevatest kohtutest, vastavalt** kohtutele, kelle otsuse kohta edasikaebus esitatakse:

Kohtuotsus		Edasikaebus
Rahukohus	Tsiviilasjad	Esimese astme kohus (tsiviilkolleegium)
	Kaubandusasjad	Ettevõtja Üldkohus
Politseikohus	Kriminaalasjad	Esimese astme kohus (kriminaalkolleegium)
	Tsiviilasjad	Esimese astme kohus (tsiviilkohus)
Töökohus		Kõrgem töökohus
Esimese astme kohus		Apellatsioonikohus
Ettevõtja Üldkohus		Apellatsioonikohus

Apellatsiooniasemes arutavad kohtunikud kohtuasja teist ja viimast korda ning teevad lõpliku otsuse. Pooltel on siiski veel võimalus **esitada kassatsioonkaebus**.

Lisaks nimetatud kahele tavalisele **edasikaebamisviisile on olemas veel täiendavad „erandlikud“** edasikaebamisviisid, millest peamine **on kassatsioonkaebuse esitamine**. Kohtuotsuse erandliku läbivaatamise näol kassatsioonikohtus ei ole tegemist kolmanda instantsiga või kolmanda kohtuastmega. Kassatsioonikohus kontrollib vastavust seadustele ning ei tegele talle edastatud kohtuasja sisulise menetlemisega.

Lisaks eespool osutatud kohtutele on Belgias veel kaks muud kohut. Neil kohtutel on kontrolliv funktsioon: **Riiginõukogu ja põhiseaduskohus**. Riiginõukogu on kõrgem halduskohus ja kontrollib haldusvaldkonda. See kohus sekkub, kui mõne kodaniku hinnangul ei ole haldusasutus seadusest kinni pidanud. Põhiseaduskohtu roll on tagada, et seadused, dekreedid ja määrused oleksid vastavuses põhiseadusega, ning jälgida, et pädevused oleks Belgia riigiasutuste vahel õiglaselt jaotatud.

Õigusandmebaasid

[Belgia kohtuvõimu portaali tagab](#) muuhulgas juurdepääsu kohtpraktikale, Belgia õigusaktidele ja ametlikule väljaandele Moniteur Belge.

Kas juurdepääs andmebaasidele on tasuta?

Jah, juurdepääs andmebaasile **on tasuta**.

Lingid

[Föderaalne justiitsministeerium](#)

Viimati uuendatud: 13/01/2021

See on sisu masintõlge. Lehekülje omanik ei vastuta masintõlgitud teksti kvaliteedi eest.